

COO
BOO

Farbus smútku

Jeff Zentner

Farby smútku

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na

www.booboo.sk

www.albatrosmedia.sk

Jeff Zentner

Farby smútku – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všetky práva vyhradené.

Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA**

Farby smútku

Jeff Zentner

Farby smútku

Z angličtiny preložila
Veronika Lašová

COO
BOO

Venujem svojej krásnej Sare.

Si moja farba zimných oblakov v noci.

Hudba v správnom odtieni modrej.

„Smrť nám vezme všetko okrem príbehov.“

JIM HARRISON

Prvá kapitola

Podľa toho, koho by ste sa opýtali, som možno zabil mojich – prepáčte, *svojich* – troch najlepších priateľov.

Keby ste sa opýtali babky Betsy, starej mamy Blakea Lloyda, zrejme by odpovedala, že nie. Domnievam sa to preto, lebo keď som sa jej dnes pozdravil, tuho ma objala a so slzami v očiach mi do ucha zašepkala: „Carver Briggs, za nič nemôžeš. Vie to Boh a viem to aj ja.“ A babka Betsy zvyčajne hovorí, čo si myslí. Takže tak.

Keby ste sa opýtali rodičov Elia Bauera, doktora Pierca Bauera a doktorky Melissy Rubinovej-Bauerovej, asi by odpovedali, že možno. Keď som ich dnes uvidel, pozreli sa mi do očí a potriasli mi rukou. Z výrazov na ich tvárach som vyčítal skôr trúchlenie než hnev. Ich zármutok som vycítil aj zo slabého stisku rúk. Navyše mám dojem, že sa sčasti trápia preto, lebo nevedia, či ma majú viniť za svoju stratu. Preto predpokladám, že by odvetili možno. Čo ich dcéra Adair? Eliovo dvojča? Kedysi sme sa kamarátili. Nie až tak ako s Eliom, ale mali sme sa radi. Odpovedala by: „Jednoznačne.“ Nenávisť sa na mňa mračí, akoby si z celého srdca želala, aby som v tom aute sedel s nimi. Kým sa pred chvíľou zhovárala s hŕstkou spolužiakov, ktorí prišli na pohreb, zabodávala sa do mňa nepriateľským pohľadom.

Potom tu máme sudcu Fredericka Edwardsa a jeho bývalú manželku Cynthiu. Keby ste sa ich opýtali, či som zabil ich syna Thurgooda Marshalla „Marsa“ Edwardsa, odvetili by, že

s najväčšou pravdepodobnosťou áno. Keď som dnes pozdravil sudcu Edwardsa – ktorý si, ako obyčajne, obliekol drahý priľiehavý oblek –, vypol sa, takže bol aspoň o hlavu vyšší od mňa. Chvíľu sme na seba mlčky hľadeli. Vzduch medzi nami bol ťažký a nehybný ako skala. „Rád vás vidím, pane,“ vyjachtal som zo seba napokon a vystrel k nemu spotenú ruku.

„Ja tu vôbec nie som rád,“ zavrčal mohutným hlasom, zatál zuby a pozrel sa nado mňa. Za mňa. Akoby si myslel, že ak presvedčí sám seba, že som bezvýznamný, uverí aj tomu, že so synovou smrťou nemám nič spoločné. Potriasol mi rukou, akoby to bola jeho povinnosť a zároveň jediný spôsob, ako mi môže ublížiť.

No a napokon som tu ja. Ja by som vám odpovedal, že som rozhodne zabil svojich troch najlepších priateľov.

Neurobil som to úmyselne. To si nikto ani nemyslí. Nevkĺzol som im pod auto a pod rúškom noci som neprestrihol brzdomé hadičky. Nie. Vypísal som ich zo života. Keďže som spisovateľ, je to nesmierne krutá irónia osudu. **Chalani, kde ste? Ozvite sa.** Nevymyslel som výnimočnú ani kreatívnu esemesku. Lenže keď našli Marsov mobil (Mars šoféroval), na displeji svietila rozpísaná správa, ktorú mi chcel poslať, presne ako som ho žiadal. Podľa všetkého sa jej venoval tesne predtým, než na diaľnici vrazil do zadnej časti odstaveného kamióna rýchlosťou približne stodesať kilometrov za hodinu. Auto skončilo pod návesom s odtrhnutou strechou.

Som si naozaj istý, že práve moja esemeska spustila sled udalostí, ktoré zapríčinili smrť mojich priateľov? Nie. No je to viac než pravdepodobné.

Nič necítim. Iba prázdnotu. Ešte mnou nezmieta vlna mučivej bolesti, ktorá ma nepochybne zasiahne v najbližších dňoch. Pripadáam si, ako keď som raz mame pomáhal krájať cibuľu. Pošmykol sa mi nôž a porezal som sa. Na okamih sa mi vypol mozog, akoby telo najskôr potrebovalo prísť na to,

že si poranilo ruku. V tej chvíli som si uvedomoval iba dve veci: Po prvé, že po rýchlom reze, ktorý nasledovalo tupé pulzovanie, sa čoskoro dostaví bolesť. A ešte aká! Po druhé, že o sekundu či dve zakrvavím maminu obľúbenú bambusovú dosku na krájanie. (Áno, ľudia si dokážu vytvoriť citové väzby k doskám na krájanie. Nie, nerozumiem tomu, preto sa ma nepýtajte.)

A tak sedím na pohrebe Blakea Lloyda a čakám na okamih, keď sa dostaví bolesť. Čakám na okamih, keď všetko zakrvavím.

Druhá kapitola

Hoci mám len sedemnášť rokov, som odborník na pohreby. Plánovali sme, že úspešne ukončíme maturitný ročník na Nashvillskej umeleckej akadémii. Po ňom sa Eli chystal na Vysokú školu hudobných umení do Berklee študovať gitaru. Blake sa chcel v Los Angeles venovať komédii a scenáristike. Mars sa ešte nerozhodol, kam pôjde. Vedel však, čím sa chce živiť: ilustrovaním komiksov. Ja som mal namierené na univerzitu Sewanee alebo Emory, kde by som študoval tvorivé písanie.

Neplánovali sme, že namiesto toho budem čakať na začiatok pohrebu tretieho člena omáčkovej bandy. Včera sme pochovali Marsa. Predvčerom Elia.

Blakeov pohreb sa koná v belošskom baptistickom kostolíku – v jednom z približne tridsaťsedemtisíc päťsto šesťdesiatich siedmich belošských baptistických kostolíkov v širšom okolí Nashvillu. Páchne po grahamových sušienkach, lepidle a starých kobercoch. Na stenách visia pastelové obrazy Ježiša, ktorý vyzerá ako lízanka s bradou, a obrovskému zástupu panáčikov rozdáva modrozelené ryby. Klimatizácia si nevládze poradiť s augustovou horúčavou, takže sa potím v tmavomodrom obleku, ktorý mi pomohla vybrať staršia sestra Georgia. Presnejšie povedané, vybrala ho úplne sama, kým som ako omráčený stál vedľa nej. Z letargie som sa prebral iba raz, keď som poznamenal, že som si myslel, že si mám kúpiť čierny oblek. Georgia mi trpezlivo vysvetlila,

že aj tmavomodrá je prijateľná a že taký oblek sa mi zide aj po pohrebe. Zabudla, že by mala hovoriť o *pohreboch*. Alebo možno nezabudla.

Sedím v zadnej časti kostola, čelom sa opieram o lavicu predou mnou. Uprene sledujem, ako sa špička mojej kravaty pohojdáva zboka nabok, a premýšľam, čo ľudí viedlo k tomu, že si jedného dňa povedali: „Prí! Zadrž! Ak chceš, aby som ťa bral vážne, musíš si okolo krku zaviazať farebnú stuhu z úzkej zašpicatenej látky!“ Podlahu pokrýva modrý koberec s bielymi flakmi. Kto vlastne navrhuje koberec? Čie je to životné poslanie? Kto si pomyslí: „Nie! Nie! Ten koberec ešte nie je hotový! Chýbajú mu... biele škvrny! Až s nimi bude majstrovské dielo dokončené!“ Nad podobnými vecami uvažujem preto, lebo absurdnosť sveta predstavuje jednu z mála skutočností, ktoré ma dokážu spoľahlivo rozptýliť, čo momentálne potrebujem ako soľ.

Od tvrdého hladkého dreva lavice ma bolí čelo. Dúfam, že vyzerám, ako keby som sa modlil. To sa v kostole či na pohrebe patrí. Navyše ma to chráni pred povinnosťou viesť zdvorilostné konverzácie (ktoré z duše neznášam aj za normálnych okolností) s ľuďmi naokolo, ktorí tlmene, trúchlivo bzučia ako húf smútiacich kobyliiek. *Hrozné... Taká škoda... Bol taký mladý... Taký vtipný... Bol... Bol... Bol*. Pred tvárou smrti je jazyk bezmocný, preto sa ľudia uchýľujú k prázdnyim frázam. Asi by som od nich žiadal priveľa, keby som chcel, aby v ťažkých chvíľach upustili od zaužívaných zvyklostí.

Je tu veľa ľudí. Blakeova širšia rodina z Východného Tennessee. Veriaci z jeho cirkvi. Kolegovia babky Betsy. Naši spolužiaci z Nashvillskej umeleckej. S väčšinou z nich mám dobrý, povedal by som až priateľský vzťah. Niekoľkí sa pri mne pristavia, stručne mi vyslovia úprimnú sústrasť a hneď sa poberú ďalej, no poväčšine ma nechajú na pokoji, za čo im som vďačný. Presnejšie povedané, som im vďačný, ak ma

nechávajú na pokoji zo súcitu, a nie preto, lebo ich už Adair stihla presvedčiť, že som vrah.

Vedľa mňa niečo zašuchoce. Poduška na lavici sa poddá pod váhou tela. Pocítim závan tepla a omamnú vôňu parfu-
mu zo zemolezu. Ak na svete existuje vôňa, ktorá sa dokáže
vzoprieť smrti, tak je to zemolez.

„Ahoj, Carver.“

Zdvihnem hlavu. Pozdravila sa mi Jesmyn Holderová, Elio-
va priateľka. Bývalá priateľka? Nikdy sa nerozišli. Chodili spo-
lu zhruba dva mesiace. Pod očami má tmavé kruhy. Smútok
nosí na tvári ako púder.

„Ahoj, Jesmyn.“

„Smiem si prisadnúť?“

„Jasné.“ *Som rád, že aspoň k budúcej spolužiacke sa Adair
zatiaľ nedostala.*

„Vlastne som si k tebe prisadla ešte skôr, ako som sa opý-
tala.“

„Raz som kdesi počul, že je jednoduchšie prosiť o odpus-
tenie než o dovolenie.“

„Prišiel si sám?“ opýta sa ma Jesmyn. „Na dvoch predchá-
dzajúcich si bol s nejakým dievčaťom.“

„To bola moja sestra Georgia. Dnes musela ísť do práce. Pre-
páč, že som sa s tebou na ostatných pohreboch nerozprával.“

„Na rozhovory som nemala náladu.“

„Ani ja.“ Potiahnem sa za golier. „Je tu horúco, čo?“ Keby
som si mohol vybrať, radšej by som sa dal uhryznúť do gulí
varanom komodským, než by som mal viesť zdvorilostnú
konverzáciu, lenže niekedy skrátka robíte, čo musíte.

„Áno, ale vďaka filipínskym génom mi to neprekáža,“ od-
vetí.

Chvíľu mlčky sedíme. Jesmyn prebehne pohľadom po
trúchliacich. „Mnohých z týchto ľudí si pamätám z predo-
šlých pohrebov.“

Nadvihnem hlavu. „Niektorí chodia na Nashvillskú umeleckú akadémiu. Stále na ňu hodláš nastúpiť?“

„Iste. Hádám si si nemyslel, že som sa prihlásila iba kvôli Eliovi!“

„Nie. Vlastne neviem. Nie.“

„Minulý rok sa dve baby z Nashvillskej umeleckej dostali na Juilliardovu hudobnú školu v New Yorku, kde študujú klavír. To je obrovský úspech! Preto som sa sem rozhodla prihlásiť ešte skôr, než som Elia vôbec spoznala.“

„Som rád, že si si to nerozmyslela. Nič som sa ti nesnažil naznačiť.“

„V pohode. No v tejto chvíli mi pripadá čudné baviť sa o škole.“

„Mne v tejto chvíli pripadá čudné baviť sa o čomkoľvek.“

„Máš pravdu.“

V prednej časti kostola babka Betsy s uslzenou tvárou pomaly podíde k Blakeovej rakve z cédrového dreva, aby pred začiatkom smútočného obradu ešte posledný raz dlaňou prešla po jej hladkom povrchu. Tiež som to spravil prv, než som sa posadil. Vôňa cédrového dreva. Prenikavá a svieža. Jeho rakva nevonía ako niečo, čo by ste mali zasypať zeminou. Je zatvorená. Nechcete predsa ľuďom ukázať, ako vyzerá človek po ťažkej dopravnej nehode. Namiesto toho na veko postavili Blakeovu fotografiu v drevenom rámčeku. Schválne sa dal odpotiť tak, aby vyzeral smiešne. Je to portrét z obchodného domu Olan Mills alebo zo Sears. Obliekol si pletený sveter zo sekáča, aký sa nosil v osemdesiatych rokoch, a plisované kaki nohavice. V náručí drží obrovskú namrzenú perzskú mačku. Nechoval mačku. Požičal si ju iba kvôli fotografii. Typický Blake! Na okrúhlejšej tvári mu žiari úprimný radostný úsmev. Oči má zatvorené, akoby práve žmurkal. Fotky, na ktorých ľudia žmurkajú, mu totiž pripadali ohromne vtipné.

Keď som tú fotku zbadal, nemohol som potlačiť úsmev. Dokonca ani za týchto okolností. Stačilo, že Blake vošiel do miestnosti, a už som sa rozosmial.

„Ako to, že si neprišiel s rodičmi?“ opýta sa Jesmyn, čím ma vytrhne zo zamyslenia.

„Sú v Taliansku. Oslavujú dvadsiate piate výročie svadby. Chceli sa vrátiť domov, ale narýchlo sa im nepodarilo zohnať letenky a otec stratil pas. Pricestujú zajtra.“

„To je nanič.“

„Prečo nesediš pri Eliových rodičoch?“

Jesmyn si preloží nohu cez nohu a z čiernych šiat si zmietne smietku. „Sedela som. Lenže Adair sa ku mne správala nesmierne protivne. A potom som si všimla, že tu sedíš a vyzeráš hrozne osamelo.“

„Možno tak vyzerám vždy.“

Z tváre si odhrnie prameň mahagónových vlasov. Zacítim jej šampón. „Predstav si, ako by som sa strápnila, keby som ťa sem prišla utešiť, a ty by si to nepotreboval.“

„Adair našťve, že ma utešuješ.“

„Čo už. V živote treba riskovať.“

Pretriem si oči. Začína na mňa doliehať únava. Za posledné tri dni som nespál viac ako zopár hodín. Otočím sa k Jesmyn. „Rozprávala si sa od tej nehody s Eliovými rodičmi alebo s Adair?“ Ešte skôr, ako vetu vôbec dopoviem, si uvedomím, že netuším, čo si Jesmyn myslí o tom, čo sa stalo. Nedostatok spánku tak znížil moje zábrany, že kladiem otázky, ktoré môžu viesť k odpovediam, ktoré si ešte nie som pripravený vypočuť.

Otvorí ústa, aby niečo povedala, no vtom sa začne smútočný obrad. Skloníme hlavy. Pastor prednesie modlitbu a pozostalých povzbudí slovami z evanjelia. Pripomína mi to skôr Marsov obrovský pohreb v kostole africkej metodistickej episkopálnej cirkvi než Eliov skromný súkromný ob-

rad v ústave bratov Connellyovcov. Eliovi rodičia sú obaja ateisti a pre mňa to bol prvý pohreb, na ktorom ani raz nespomenuli Boha. Hoci mám iba sedemnášť rokov, skúsenosťami s poslednými rozlúčkami sa zrejme vyrovnám dvakrát starším ľuďom.

Šesť členov zboru Nashvillskej umeleckej akadémie zaspieva *a cappella* smútočnú pieseň. Vystúpili aj na pohreboch Marsa a Elia. Jesmyn po lícach stekajú tenké pramienky slz, ktoré mi pripomínajú rieky v atlase. Vytiahne zhúžvanú vreckovku a utrie si oči a nos. Pozerá sa rovno pred seba. Nechápem, prečo neplačem. Mal by som. Možno je to podobné, ako keď je vonku taký mráz, že sa ani snehu nechce padať.

Jeden z Blakeových strýkov prečíta výrazným tennessejským prízvukom štrnásty až sedemnásty verš zo štvrtej kapitoly Prvého listu Tesaloničanom. Veľké ruky sa mu trasú. Hlas sa mu chveje. *Veď ak veríme, že Ježiš zomrel a vstal z mŕtvych, tak Boh skrze Ježiša privedie spolu s ním aj tých, čo zosnuli. Toto vám totiž hovoríme podľa Pánovho slova: My, čo zostaneme nažive až do Pánovho príchodu, nepredídeme zosnulých. Lebo vo chvíli, keď zaznie povel, hlas archanjela a Božia poľnica, sám Pán zostúpi z neba a prví vstanú tí, čo zomreli v Kristovi; potom my, ktorí budeme nažive, spolu s nimi budeme uchvátení v oblakoch hore v ústrety Pánovi a budeme tak navždy s Pánom.*

Na lavici predou mnou pristane mucha a začne si trieť zadné nohy. Kým ona žije, Blake je mŕtvy. Svet prekypuje pulzujúcim, bzučiacim životom. Až na drevenú rakvu v prednej časti kostola. V nej leží nehybné telo, ktoré som znehybnil tou najvšednejšou, najbanálnejšou činnosťou na svete. Kamarátovi som poslal správu. Ľudská obdoba muchy, ktorá si trie zadné nohy. Esemeskovanie je skrátka činnosť, nad ktorou nepremýšľame. Nemala by pripraviť o život vašich troch najlepších priateľov.

Babka Betsy odkrivká ku kazateľnici, aby predniesla smútočnú reč. Má problémy s kolenami. Chvíľu trvá, kým sa pozviecha natoľko, aby vládala rozprávať. V rukách nič nedrží. Zrejme sa rozhodla, že povie čokoľvek, čo jej práve napadne. Z výrazu na jej tvári usúdím, že si má z čoho vyberať.

V tichom kostole sa usilujem nenadychovať príliš hlasno ani príliš často. Mám sucho v ústach a v zátylku mi nepríjemne brní. Hrdlo ma bolí, akoby mi v ňom navrel vred. Chatrný múr, ktorý som si postavil – ktorý si staviam všetci, aby sme ostatných uchránili pred pohľadom na náš smútok – sa pomaly začína rúcať.

Babka Betsy si odkašle a prehovorí. „Blake nemal vždy ľahký život. Žil však s radosťou. Mal rád svoju rodinu. Mal rád svojich priateľov. A oni mali radi jeho.“

Múr sa zrúti a vyvalí sa z neho rozbúrené sivé more, ktoré zadržiaval. Schovám si tvár do rúk a lakte si opriem o kolenná. Dlane si pritlačím na oči. Vytrysknú mi horúce slzy a rozochvejem sa. Jesmyn mi položí ruku na plece. Aspoň ma prestalo bolieť hrdlo – vred plný slz napokon praskol.

„Blake bol vtipný,“ pokračuje babka Betsy. „Ak ste ho poznali, určite vás neraz rozosmial.“

Slzy mi stečú po zápästiach a premočia mi manžety na košeli. Kvapnú na modrý koberec s bielymi fľakmi. Na okamih sa zamyslím nad všetkými miestami, kde som nechal kúsok zo seba. Drobná plôška tohto kostola teraz obsahuje moje slzy. Možno keď zomriem, koberec rozrežú, zo slz, ktoré doň nasiakli, odoberú moju DNA a vzkriesia ma. Možno tak bude vyzeráť zmŕtvychvstanie.

„Spomeňte si naňho vždy, keď vás niekto rozosmeje. Spomeňte si naňho vždy, keď niekoho rozosmejete. Spomeňte si naňho vždy, keď začujete smiech.“

Zhlboka, trhane sa nadýchnem, do pľúc mi pomaly vniká vzduch. Asi dýcham príliš hlasno, no už mi na tom nezáleží.